

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Christiana Et Docta Divi Alchimi Aviti Viennensis
Archiepiscopi, & Claudij Marij Victoris Oratoris
Massilie[n]sis, poëmata, aliaq[ue] non poenitenda**

**Avitus, Alcimus Ecdicius
Marius Victor, Claudius**

Lvgdvni, 1536

Francisco Galliarvm Regi Christianissimo Et inuictissimo Ioannes Gagneius
Parisinus Doctor Theologus, Salutem in Christo perpetuam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12149

FRANCISCO GALLIA

RVM REGI CHRISTIANISSIMO. ET

inuiētissimo Ioannes Gagneius

Parisius Doctor Theolo

gus, Salutem in Christo

perpetuam.

Quum ita natura cōparatum esse uideamus, imo uerius naturæ oblæsæ uitio omnibus dūtaxat non abiectissimæ deploratissimæq; uitæ hominibus inditū, appetentem ut senectutem refugiāt, suarumq; facultatum omnium & fortunarum dispendio (siquidē fieri possit) redimere, proculq; abs sese amandare cupiant instantē. FRANCISCE REX CHRISTIANISSIME: nescio tñ quo pacto id euenit cæteris penè in rebus oībus uetustatis ut imaginē desiderēt, suspiciāt, ac uenerētur prope. Aedificiorū enim nō ea quæ aut auro splendēt, aut multiphariam uario marmore pellucēt, sed quæ aut immani mole, aut inuiso atq; incognito quodā nobis artificio uetustatis effigiē præ se ferunt, admirationi esse solēt ac stupori, præsertim

hīs q̄ in rebus cēsendis sensu aliquo ualent ac
iudicio. Perinde quod ad rē uestiariā attinet,
nō serica, nō aurea, nō preciosa demū queq̄
uestimēta (que iā infimę cōditionis hominū
luxu euiluerūt) materie ipsa licemur ac suspi
cimus: sed si quid est ad uetustatis illius sacrā
& religiosam indolē effictū, & elaboratum
huc oculos oēs certatim cōijcimus: adeò ue
tustatis illa caries, que rugā nobis obducere,
fastidiūq̄ ac tediū solet gignere, rebus alijs
pene omnibus, suis quodammodo tenebris
splendorē, ipso autē tēpore autoritatē addit
& preciū: tum uero plasticæ ac statuariæ in
eaq̄ maxime uirorū illustriū numismatis &
imaginibus ac statuīs, quas uernacula no
stra lingua Medallas nuncupamus, mihi si
uocabuli ^{ἔθνον} diuinare concessum esset,
aut aliqua ualerē in indendis rebus ipsis no
minibus autoritate & gratia, qua nō infceli
citer ualet suæ etatis lōge doctissimus, tuiq̄
regni imo totius orbis literarij, quo quouer
sum imperij sui limites Philologia extēdit,
lumē unicū Guillelmus ille Budeus, mihi in
quā si id essem autoritatis aut patrono tali
adiutus, quod tua bonaq̄ illius uenia dixe
rim,

rim, metallicas placeret appellare, ab ipsa nimirum unum fuerit conflaturum metallorum materia. Istiusmodi sane numismata quod uetustiora fuerint, & uendibilia esse, & praestabilia ceteri, nemo ambigit, cui uel paucos dies in regia tua uersari licuit: quorum tu admirator quum sis ac ceteror uerissimus, addam etiam antiquitatum omnium adamatorem uehementissimum & obseruator, regiae tuae hominibus studium ingenerasti unde locorum cumque explorandi, cariosisque ipsa est monimentis & squallidis eruedi. Audiui ego non semel eius generis statuas & imagines ad miraculum usque te admirari modo quae tanti regis praeconio dignae forent iudicioque non lapsabundo: neque enim es hac in re aliusque ceteris omnibus & estimandis uulgaris homo iudicij. Quamobrem factum est ut earum rerum admiratio tua, & uerum non sine liberali & magnifica acceptione obseruatio uehementis, quam plurimos hodie nobis pepererit antiquarios: quo nomine id genus ego homines non incommodum mihi appellare posse uideor. Quum enim priscarum uocum obsoletarumque ac longo iam usu desitarum curiosos indagatores, & scrutatores solici

tos, Tranquillus appellet antiquarios, quur
nō itē antiquitatū aliarū studiosos confecta
tores, & ut ita dicā, terrę monumētōrūq; uis
ceratores anxios, iure uocem antiquarios?
quos propiore Gręci magisq; proprio uoca
bulo (ut foelicior est lingua illa & multò co
piofior) φιλαρχαίος dicunt. Ego proinde quū
placere tibi illustriū uirorū statuas & iā du
dum ab alijs audijssem, & ex me ipse didici
sem, totū me huic studio dedidi, inuestigan
disq; ueterū locorū monimētis trimestrem
dedi operā, si quas fortassis inde statuas erue
re possem tibi non futuras ingratas: sed eas
scrutatus multò alterius generis notæq; insi
gnioris quā quæ tibi offeruntur indies, etiā
si inauratas atq; aureas & uetustate ipsa ue
terrīma nobiles ac fumosas quispiam offe
rat. Hominē nempe, uerā illā Dei quatenus
homo ipse humanusq; est imaginem, quum
exploratum sit duabus summum partibus
cōstare, animo uidelicet & corpore, & suas
cuiq; respondere statuas & imagines, eas in
dubiè longè tibi gratiores fore iudicauī, quę
animi ipsius (quem si Platoni credemus so
lū uerūq; hominem arbitrāmur) uim ener
giamq;

giãq̄ referūt, quã quę ipsius uultus, propor-
tiones, lineamētãq̄ oīa: Quãtoq̄ ipsissimū
Cesaris ingeniū siquidē oculis cerni possit
uidere malis quã extrariã corporis illius for-
mã ac statuã, tãtò cōfido acceptiores tibi fo-
re illustriū hominū animi quã corporis ima-
gines. Nã præterquã quòd in pingēdis homi-
nū fingēdisq̄ statuis, etiã si artifices naçta sit
peritissimos statuariosq̄ ethicos ac maxime
industrios, plerūq̄ ars fallit: ipsa quoq̄ cor-
pora aut morbo, aut ïgrauescēte senio, ac ut
nihil aliud accidat aduersi, ipso certe tēpore
singulis quibusq̄ lustris immutari uidemus:
quę ut sibi etiã cōstiterint immutata, ac ueris-
sima sint eiusmodi imagines suorū corporū
exēplaria, nō nisi corporū esse possunt, easq̄
una cū suis corporibus ut materiei solidi-
tate annos aliquot durauerint, carie tandem
exedi luce clarius est. Solidiora ergo quum
sint animorum monimēta immortalium, è
uetustis illa locis conquirendi me deside-
rium cœpit. Ea sunt religiosorum hominū
& eruditorum scripta, quæ non abs re ani-
mi statuas atq̄ imagines nomiãre licet, quū
ille Peripateticæ scholæ autor Aristoteles

videtur

a 4 uoces

uoces esse dicat earū quæ sunt in anima affe-
ctionū notas & indices, & seruator ille nos-
ter quæ de ore procedunt de corde prodis-
re asserat, cordis nomine uim illam sentiēdi
intelligendiq; primariā accipiēns, quā locū
sibi in corde principē posuisse credunt, qui
sunt inter philosophos melioris notæ existi-
mationisq; antiquioris. Antiqua ergo uiro-
rū optimorū & doctissimorū monumenta
moratas ego imagines καὶ τοὺς ἠθοποιῶν εἰκόνας
appello, hoc est morū concinnatrices & ani-
mi formatrices: quæ nec interitum ab ætate
nec uiciū sentiunt ullū, nec ipsius scribentis
fallacem uultum sed apertum pectus expris-
munt, animumq; non fictū, neq; enim mi-
hi uidetur piè ac religiosè posse scribere qui
non idem pius sit ac religiosus: quēadmo-
dū neq; erudite qui non ipse fuerit eruditus:
quippe fallacis hominis animus mentiri ue-
ritatem nō potest, nec sapientiā insipientis.
Igitur docta & pia antiquorū hoīm scripta
ipsissimas uidelicet illorū animi imagines
perscrutari quū in animū induxissē, coepi
ueterū librariarū monumenta uerrere ac fos-
dere, & uetustissima religiosorū hominum
ccenobia

coenobia, quæ uirorū olim sanctorū & do-
ctorum centurias nobis pepererunt & exa-
mina: quorum moribus ac religioni iuncta
erat bonarū literarū ac disciplinarū peritia:
quā hodie (proh pudor) nulla prorsum in gē
te hominū desideramus magis: quāquā for-
tasse nō tā est nostratiū monachorū, quā eo-
rū qui regēdis illis & instituēdis præficiūtur
incuria: quibus nihil est prius quā expilatis
edibus loculos explere: ac neglecto interim
publico rē suā facere & augere: quū tamē nō
desint intra consecrata illa peristylia bona
adulescētū ingenia ad literas & pietatē foeli-
citer nata, modo nō deessent talibus īgenijs
dignī parētes ac patres. Igitur Diuione agē-
ti mihi, & sacra religiosorū fratrum sodalitia
inspicienti (quod fere facio recēs in urbem
aliquā appulsus) indicauit homo cōsiliij mei
nō ignarus Panagius Hocedius abbas Ho-
necurtius utraq; ipse humanitate humanissi-
mus, esse ī antiquo coenobio quod diuo beni-
gno sacrū est, uetustissimā librariā bonorū
librorū ut existimabat refertissimā. Addu-
ctus ego hominis mei amantissimi hortatu
& cōsilio, loci illius subpræfectū (ipsi priorē
a j appellant)

a j appellant)

appellât) adeo fratrem Antoniũ à medio pon-
te uirũ religiosum sanè suiq̃ instituti obser-
uâtissimũ & eruditũ. Peto & ipetro, qua il-
le est morũ facilitate, inspiciẽde mihi librarię
copiã ut faciat, quò ego comitãte illo quum
peruenissem, & ille per imodicũ puluerẽ &
sitũ ab euoluẽda libraria dehortaretur, cõie-
ci statim latitare posse preciosam aliquã in-
uili puluere drachmã, nec uanus augur. Nã
preterquã quòd supra triginta pietatis & eru-
ditionis plena illic uolumina reperi nobis
adhuc incognita, offendi poëmata Diui Al-
chimi Auiti Viennẽsis archiep̃i, cuius statim
ab initio sui grauitate & gratia carmen pla-
cuit: est enim poëta grauis ac minime turgi-
dus, addidit etiã autoritatẽ argumẽti de quo
tractat dignitas. Adgaudebã mihi sanè &
instar mulieris illius euãgelicæ quæ inuenta
drachma amicos cõuocabat sibi cõgratula-
tuos, adeo Benedictũ illũ Theocrenũ Graf-
ensem episcopũ, iuxta sui ethymologiã co-
gnominis bonarũ disciplinarũ & literarum
fontẽ diuinũ & copiosum, nouũq̃ illi thesau-
rũ permitto inspiciẽdũ, hoĩs ea in re iudiciũ
desiderãs, quẽ dudũ norã prosa oratione ac
metro

metro, supra oēs nr̄e etatis hoīes utraq; etiā
lingua insigniter ualere, adhęc dicēdi faculta
te extēporanea foelicē, dignūq; talibus disci
pulis liberis illis tuis illustrissimis p̄cepto
rē. Ille ut poēma de manu nr̄a gaudibūdu
arripuit, partēq; relegit ipsius, dignum ratus
quod maiestātē tuā latere nō oporteret, insi
nuauit ingētem mihi librorū thesaurum res
pertū, quod tibi inuentum iucundum fuisse
se: quum per illum intellexissem, cōtinuo li
brū primū exscribendū curauī, & illustrissi
mo Cardinali à Lotharingia uiro literarum
imprimis studioso bonarū, literatorūq; amā
tissimo offerendum. Ille uerò prima statim
fronte tā docti poēmatis dignitatē subodo
ratus & gratiam, & suo pte ingenio ingenij
tui sibi cōsciū, maiestati tuæ gratū fore iudi
cauit: tibiq; uersuū aliquot gratiā interpreta
tus obtulit, & quo est in literatos omnes cā
dore ingenuo (quorū nos aliquo in numero
habet) nō indignū duxit tā docti poēmatis
restitutorē me tibi noīare. Ego uerò quū te
mihi dicēte itellexissem quāta bona gr̄a libel
lū excepisses, simulq; ī mādatis abs te habuis
sem p̄ælo illū cōmittēdi, cogitauī apud me
extare

extare forsan apud Viennenses multo plus
ra tanti uiri opuscula (scripsit enim quāplu-
rima) cōmodūq; fore si simul ederētur. Igi-
tur Petrū Palmeriū ex insigni illa Robertes-
torū familia Viēnēsem archiepiscopū adeo
uirū bonis literis ac disciplinis nō leuiter ac
superficiariē tinctū, suiq; gregis pastorem uī-
gilātissimū, & profligatissimi heresum mor-
bi apud suos curatorē diligentissimū: Is pri-
mū atq; cōpertā cōsiliū mei rationē habuit,
nihil prius duxit quā meā opera sua diligen-
tiā adiuuare, & suū in publicā utilitatē sym-
bolū cōferre. Summa igitur diligētia inspe-
ctis librarijs omnibus nihil è tanti uiri lucu-
brationibus præter cuiusdā homiliæ fragmē-
ta reperimus piæ iuxta & doctę mētis testi-
moniū uehemēs. Enim uero quū diu assēua-
ret in scrinijs, ac preciosissimæ supellectilis
loco haberet eruditæ pietatis amator epi-
scopus, apostolicas tres Romanorū pontifi-
cū ad episcopos Viennēses epistolas, in pu-
blicū mihi dedit proponendas, dignas pro-
fecto quę Pauli cōnumerētur epistolis, adeo
germanè apostolicū illud pectus spirant ac
martyrii flagrantissimū: ex quibus facile in-
telligas

telligas quāta in Christū charitate arderent
priscae illius ætatis ac primigeniæ & adhuc
emergētis ecclesiæ architecti pōtifices mar-
tyres. Eapp tā sanctas epistolas prodire in
uulgū uoluimus ut habeāt non ad quorū in-
star se cōponāt nostri pontifices (quis enim
ausit illā deplorato hoc seculo sperare chari-
tatē?) sed quorū umbrā sectētur lōgissimè.
Acceptis itaq; his à Viennensi archiepisco
diuitijs Lugdunū reuersus, quum in prælo
uersaretur Alchimus, audiui in insula Bar-
barēsi insignē esse librariā, nec fallax rumor.
Profectus em̄ eò loci & ī bibliothecā admif-
sus supra uiginti insignioris monetæ ac pur-
rioris metalli statuas reperit tum uero uicto-
ris cuiusdā nobilis monimētū egregiū. Is est
Claudij Marij Victoris oratoris Mafsiliē-
sis in genesim cōmentarius, idē plane cū Al-
cimo atq; eodem dicendi genere argumen-
tū tractans, qui quū mihi arrisisset, existima-
ui nō parum rei literariæ profuturū, si eadē
opera uterq; in lucē exiret. Nemo uero cre-
diderit quā in restituendis illis laborandum
mihi fuerit codices nacto tum uetustate exe-
sos, tū inertī & imperita exscriptorū ignas
uia

uia deprauatos, quos tandem plus mille locis restitutos, ac quingētis pene uersibus immutatos, sub tuæ maiestatis patrociniū Frācisce Rex Christianissime abire sinimus, q̄ mihi illos edēdi autor primarius fuisti. Porro quum ^{ἄλκιμος} Græci fortē appellent, cui nā obsecro dicari cōmodius potuere Alcimus & Victor, quā uictori tibi fortissimo, & christiani poēte Regi Christianissimo? Habet autē christiana iuuetus quod tibi meritō gratulari possit & debeat unīq̄ acceptū ferre, se nō iā lasciuis poētarum carminibus dū stylū meditatatur & linguā excolit, animū uitiare, sed linguæ puritatem faciendiq̄ metri rationem una cum sacrarum literarū cognitione bonorumq̄ morū perceptione his autoribus posse imbibere. Vale in Christo Rex Christianissime, qui te non nobis modo, sed suis aris, focis & sacris seruet incolumem.

Lugduni Anno 1536 Idibus Martijs.